

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 4 Year: 2017

The role of forgiveness on subjective well-being of university students in their romantic relationships

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde affetmenin öznel iyi oluşları üzerindeki rolü

Seher Balcı Çelik¹
Gülden Öztürk Serter²

Abstract

The concept of "subjective well-being" is used as a term for happiness in positive psychology. The subjective well-being called "happiness" among the people is the emotional and cognitive evaluation of the life. Being in a romantic relationship is one of the factors that increase the subjective well-being of the individual. Being in a romantic relationship can provide satisfaction and happiness to the individual, as well as causing events that would lead to get hurt from time to time. Here, the individual displays behaviours such as avoidance or revenge or prefers forgiving as a result of negative emotions caused by getting hurt. In this study, it is aimed to investigate whether the forgiveness levels of university students who have romantic relationship predicts the subjective well-being or not. The study is performed on 329 students who are studying at Hitit University and On Dokuz Mayıs University in 2016-2017 academic year and who have romantic relationships. "Heartland Forgiveness Scale", "Positive Negative Feelings Scale" and "Life Satisfaction Scale" and "Personal Information Form" prepared by the researchers are used in the study. In the study, it can be stated that as the forgiveness scores of the students increase, the subjective well-being scores are also found to increase thus high

Özet

“Öznel iyi-oluş” kavramı pozitif psikolojide mutluluk kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Halk arasında “mutluluk” olarak adlandırılan öznel iyi oluş yaşamın duygusal ve bilişsel açıdan değerlendirilmesidir. Romantik ilişki içerisinde olmak, bireyin öznel iyi oluşunu artıran etkenlerden biridir. Romantik ilişki içerisinde olmak bireylere doyum ve mutluluk sağladığı gibi zaman zaman incinmesine yol açacak olaylar yaşamasına da neden olabilmektedir. Birey incinmenin getirdiği olumsuz duygular sonucunda kaçınma ya da öç alma gibi davranışlar sergilemekte ya da affetme yolunu seçmektedir. Bu çalışmada romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affedicilik düzeylerinin öznel iyi oluşlarını yordayıp yordamadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma 2016-2017 eğitim öğretim yılında Hitit Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören ve romantik ilişkisi olan 329 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile “Heartland Affetme Ölçeği”, “Pozitif Negatif Duygu Ölçeği” ve “Yaşam Doyum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin affetme puanları arttıkça öznel iyi oluş puanlarının da arttığı belirlenmiştir ve bu sonuca göre affediciliğin yüksek olmasının öznel iyi oluş düzeyini artıran bir faktör olduğu

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, sbalci@omu.edu.tr

² Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Sungurlu Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri guldenozturk@hitit.edu.tr

forgiveness is a factor that increases the subjective well-being level. As a result of the study, the predictor effect of forgiveness levels on subjective well-being is examined and it is determined that self-forgiveness, forgiving others and forgiving the situation which are the sub-dimensions of forgiveness explain 13% of the subjective well-being.

Keywords: Forgiveness; subjective well-being; romantic relationship; positive psychology.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Seligman'a (2002) göre "Pozitif psikoloji, bireyin yaşamda karşılaştığı olumsuz durumları (hastalık gibi) iyileştirmenin yeterli olmadığı ve sahip olduğu olumlu özellikleri (sevgi, duyarlılık, yetenek, özgünlük vb.) geliştirmenin de önemli olduğunu" belirtmektedir. Bu durum, bireyin eksik ya da zayıf yönlerini gidermekten çok, güçlü yönlerini geliştirmeye dönük çabaları ön plana çıkarmakta ve psikopatolojiyi önlemede de etkili olacağı savunulmaktadır (Suldo ve Huebner, 2004). Pozitif psikolojide mutluluğun terimsel karşılığı olarak genellikle "öznel iyi-oluş" (subjective well-being) kavramı kullanılmaktadır. Öznel iyi oluş yaşamın duygusal ve bilişsel açıdan değerlendirilmesidir (Diener ve Diener, 1996). Başka bir tanımda Diener öznel iyi oluşu "bireylerin yaşam doyumlarına ve olumlu-olumsuz duygulanımlarına ilişkin genel bir değerlendirme" olarak tanımlamaktadır. Bu değerlendirme bireylerin olaylara verdikleri duygusal tepkileri, duygu durumlarını, yaşam doyumları hakkındaki bilişsel yargılarını, evlilik ve iş gibi yaşam alanlarındaki doyumlarını içermektedir (Diener, Oishi ve Lucas, 2003).

Çocukluktan yetişkinliğe geçişle beraber romantik ilişkiler bireylerin yakın ilişkilerinin önemli bir boyutu olmaya başlar. Romantik ilişkiler duygularının yoğunluğu, birbirine açılma, içtenlik, birbiri hakkında özel bilgilere sahip olma, birbirine bağlı olma gibi özellikleri içerir. Karşı cinsle kurulan romantik ilişkiler genel anlamda bireyin kendisini yaşam boyu mutlu hissetmesine yardımcı olabilecek önemli bir unsurdur (Aydoğdu, 2010). Romantik ilişki içerisinde olmak, insanın bir takım ihtiyaçlarını karşıladığı, onlara doyum ve mutluluk sağladığı gibi, zaman zaman incitici durumlarla karşı karşıya kalmasına neden olabilmektedir. Bu durumda ilişki yaşayan bireyler çeşitli tepkiler vererek, ilişkilerinin devam edeceği yolu belirlemektedir. İncinen taraf affedebilmekte ve ilişkilerini sürdürmeye karar verebilmekte veya ilişkiler böyle bir incinme durumunda son bulabilmektedir (Şamatacı, 2013).

Özellikle yakın ilişkilerde bireyler, kendilerini daha kolay incinebilir (savunmasız) bir hale getirirler ve ihtiyaçlarının, özlem ve umutlarının ilişkideki partnerleri tarafından karşılanması beklentisine girerler. Bireylerin ilişkide kendilerini daha kolay incinebilir hale getirmelerini iki tarafı keskin bir kılıca benzetebiliriz. Kılıcın keskin taraflarından birisi, ilişkide yakınlık söz konusu olduğu için ilişkinin bireyin iyi olma haline hizmet etmesini mümkün kılar. Kılıcın diğer keskin tarafı ise bireyin yakın ilişkide olduğu kişinin hatalarından ya da davranışlarından dolayı incinmenin kaçınılmaz olmasına işaret eder. Bu durum bireyin kendini yakın ilişkisinde daha kolay incinebilir kılmasından kaynaklanmaktadır. Böyle bir incinme sonrasında birey, kızgınlık, gücenme ve hayal kırıklığı gibi bazı olumsuz duygular yaşamakta; kaçınma ya da öç alma gibi bazı tipik davranışlar sergilemektedir (Fincham 2000; Fincham ve Beach, 2001). Ancak bireyin başkaları ile ilişkili olma durumunu

söylenabilir. Araştırma sonucunda affedicilik düzeylerinin öznel iyi oluş üzerinde yordayıcı etkisi incelenmiş ve affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme öznel iyi oluşun % 13'ünü açıkladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Affetme; öznel iyi oluş; romantik ilişki; pozitif psikoloji.

devam ettirme yönünde bir güdüsü söz konusudur ve bu tür olumsuz duyguların üstesinden gelmesinde ve ilişkisini devam ettirmesinde affetmenin önemli bir rolü vardır (McCullough ve arkadaşları, 1998; Fincham, 2000). İlişkilerde yaşanan kırgınlıkları affedememe pek çok kişiyi rahatsız eden bir durumdur (Wade ve Worthington, 2003).

Affetmeye yönelik bilimsel ilginin artmasıyla birlikte, affetme tanımı önemli bir hale gelmekte ve araştırmacılar affetme kavramını farklı biçimlerde tanımlamaktadırlar. Enright (1996) affetmeyi "birinin, onu haksız yere inciten başka birine karşı, sevgi, cömertlik ve merhamet gibi hak edilmeyen hislerin teşvik edilmesiyle, kızma, olumsuz yargılama ve ilgisiz davranma gibi hisleri isteyerek terk etmesi olarak açıklamaktadır (Enright, 1996). Hargrave ve Sells (1997) affetmeyi genellikle "hata yapan kişiye karşı olan kızgınlık ve öç alma duygusunu bırakarak, ilişkiyi yeniden tamir etmek ve içsel duygusal yaraların iyileşme süreci olarak tanımlamaktadırlar (Akt. Rotter 2001). McCullough, Worthington ve Rachel (1997) tarafından affetme (a) yanlış davranışlarda bulunan bir kişiye karşı duyulan irrite edici hislerin giderek azalması (b) yanlış davranışlarda bulunan kişiye karşı oluşturulan mesafenin azaltılması (c) ve yanlış davranışlarda bulunan kişinin incitici davranışlarına rağmen gittikçe artan bir motivasyon ile uzlaşma sağlamak ve iyi niyet beslemek olarak tanımlanmaktadır (Akt: Turner, 2008). Frisch (2000) ve Veenhoven'a (1989) göre yaşamdan mutlu ve tatmin olan kişiler, iyi sorun çözerler, daha iyi iş performansı sergilerler. Bu kişiler anlamlı sosyal ilişkilere sahiptirler, affetme ve cömertlik gibi erdemleri sergiler, strese karşı daha dirençli olma eğilimi gösterirler ve daha iyi fiziksel ve zihinsel sağlığa sahiptirler (Akt. Park, 2004)

North'a göre (1987) insanların kurdukları ilişkilerinde meydana gelen zarar verici durumları ortadan kaldırma ve ilişkiyi devam edebilir duruma getirmede affetme önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü çiftlerin, arkadaşların veya toplumların kurdukları ilişkileri sürdürülebilir hale getirmede affetme etkili bir özellik olarak görülmektedir. Bireyin affetme davranışını göstermesi kişiler arası ilişkilerini, kendisiyle kurduğu ilişkileri ve doğayla kurduğu ilişkilerini önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır (Akt. Kaya ve Peker 2016). Bu noktada romantik ilişki içerisinde olmanın bireylerin öznel iyi oluşunu artıran bir faktör olduğu ve aynı zamanda romantik ilişkinin devam ettirilmesinde bireylerin affedicilik özelliklerine sahip olmalarının önem taşıdığı görülmektedir.

Literatüre bakıldığında affetme ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar olduğu görülmektedir. Krause ve Ellison (2003) yaşlı yetişkinleri dahil ettikleri ve diğer insanları affetme ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında; diğer insanları affetmenin psikolojik iyi oluşu artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Sheffield (2003) savaş tecrübesi yaşayan askerler üzerinde yaptığı araştırmada affediciliğin daha iyi psikolojik iyi oluşla ilişkili olduğunu belirlemiştir. Araştırmada diğer insanları affeden insanların sıkıntı, anksiyete, depresyon ve çatışmaya daha az sahip olma eğiliminde olduğu görülmüştür (Akt. Dilmaç ve arkadaşları, 2016). Bono, McCullough ve Root (2007) iyi oluşun affedicilik ile yüksek düzeyde ilişkili olduğunu bulmuşlardır. İyilik halinin artması affediciliği artırırken; affediciliğin artması da iyilik halini artırmaktadır. Toussaint ve Friedman (2008) psikoterapi polikliniği hastaları ile iyi oluş ile şükran duyma ve affetmenin ilişkisini inceledikleri çalışmalarında affetme ve şükran duymanın güçlü bir şekilde iyi oluşla ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Filipinler'de gerçekleştirilen bir araştırmada Datu (2013) Filipinli ergenlerde şükran duyma ve affetmenin yaşam doyumu ve öznel iyi oluş üzerindeki rolünü incelemiştir. Araştırmada şükran duymanın iyi oluşun en sağlam belirleyicisi olduğu; affetmenin boyutlarından kendini affetmenin öznel iyi oluşu öngördüğü bulunmuştur. Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi literatürde affetme, öznel iyi oluş ve psikolojik iyi olma ilişkisini inceleyen araştırmaların olmasına karşın romantik ilişki yaşayan bireylerde affetme ve öznel iyi oluş ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Affetmenin romantik ilişkilerdeki rolü ve literatürde romantik ilişkisi olan bireylerde affetmenin öznel iyi oluş üzerindeki rolünü inceleyen bir çalışmaya rastlanmaması nedeniyle araştırmamızda romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affedicilik düzeylerinin öznel iyi oluşlarını açıklayıp

açıklamadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca dayalı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre öznel iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme düzeyleri ve cinsiyetleri öznel iyi oluş düzeylerini anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında Hitit Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören ve romantik ilişkisi olan 229.kız (% 70), 100 (% 30) erkek olmak üzere toplam 329 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılmak isteyen romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerine araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile “Heartland Affetme Ölçeği”, “Pozitif Negatif Duygu Ölçeği” ve “Yaşam Doyum Ölçeği” uygulanmıştır.

Heartland Affetme Ölçeği

Araştırmada üniversite öğrencilerinin başkalarını affetme düzeyini ölçmek amacıyla, Thompson ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen 7’li Likert tipi 18 maddelik Heartland Affetme Ölçeği kullanılmıştır. Heartland Affetme Ölçeği’nin Türkiye için çeviri ve uyarlama çalışması Bugay ve Demir (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış, yapı geçerliği Doğrulayıcı Faktör Analizi ile sınanmıştır. Ölçeğin alt testleri için Cronbach alfa değerleri sırasıyla kendi affetme için, .64; başkalarını affetme için, .79 ve durumu affetmek için, .76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanı için Cronbach alfa katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca yapılan bir seri Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin 18 madde ve kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme olmak üzere 3 faktörden oluşan formu için tanımlanan modelin, araştırma verisine GFI = .92, AGFI = .90, RMSEA = .06 yeterli düzeyde uyum sergilediği görülmüştür (Bugay ve Demir 2010).

Pozitif - Negatif Duygu Ölçeği- PNDÖ (Positive and Negative Affect Scale-PANAS)

Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği, Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilmiş ve Gençöz (2000), tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, on olumlu, on olumsuz olmak üzere toplam 20 duygu ifadesini içermekte ve 5’li likert tipine göre değerlendirilmektedir. Gençöz’ün (2000) çalışmasında Türkçe PNDÖ’nün orijinali ile tutarlı olarak 2 boyuttan oluştuğu bulunmuş, ayrıca iç tutarlılığı pozitif ve negatif duygu için sırasıyla. 83 ve .86; test-tekrar-test tutarlılığı ise, yine aynı sıraya göre .40 ve .54 olarak rapor edilmiştir. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliği ise, Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile çalışılmıştır. Buna göre, Pozitif Duygu Ölçeği, bu ölçekler için sırasıyla -.48 ve -.22’lik bağıntılar verirken, negatif duygu ölçeğinin bu ölçeklerle bağıntısı yine aynı sıraya göre .51 ve .47 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği-The Satisfaction with Life Scale (SWLS)

Deiner, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiştir. Yaşam Doyumu Ölçeği hiç uygun değil (1) ile tamamıyla uygun (7) arasında değişen Yedili Likert tipinde 5 maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Cronbach Alpha=.87 olarak bulmuşlardır. Ölçüt bağımlı geçerliğini ise.82 olarak elde etmişlerdir (

Pavot, Diener, Calvin & Sandvik, 1991). Ölçeğin Türk popülasyonuna uygulamasını yapan Yetim (1993) tarafından ölçeğin güvenilirliği yüksek bulunmuştur (Alpha=.86) ve test-tekrar test güvenilirliği ise.73 olarak elde edilmiştir (Yetim, 2003). Çetinkaya (2004) iki ayrı ölçek için Yaşam Doyumu Ölçeğinin aynılık geçerliğini (convergence validity) .33 ve .40 olarak bulmuştur. Yine Yetim (1993) ölçeğin tek bir faktör altında, geçerli varyansın %38 ini açıkladığını bulmuştur (Yetim, 1993).

Bağımlı değişkenin ölçülmesi:

Öznel iyi oluşun ölçümü, tarihsel süreçte tek boyutlu ölçeklerden çok boyutlu ölçeklerin kullanılmasına doğru bir yönelim göstermiştir. Literatürde, öznel iyi oluşun ölçülmesinde sıklıkla kullanılan ölçekler, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği'dir. Yapılan çalışmalarda iki yöntem izlenmektedir: Birinci yöntem, bu ölçekleri ayrı ayrı kullanma şeklindedir. İkinci yöntem ise, öznel iyi oluşun kuramsal tanımlanmasına dayanmaktadır. Bu tanımlamaya bağlı olarak öznel iyi oluş, aşağıdaki eşitlik uygulanarak ölçülmektedir:

Öznel İyi Oluş = (Yaşam Doyumu + Olumlu Duygu) - Olumsuz Duygu

İkinci yöntemde, Yaşam Doyumu ile Olumlu ve Olumsuz Duygu (PNDÖ) Ölçekleri birlikte kullanılmaktadır. Böylece, belirtilen eşitlik uygulanarak toplam öznel iyi oluş puanı elde edilmektedir (Sheldon ve Bettencourt, 2002; Akt. Eryılmaz, 2011: 21). Bu çalışmada, literatürde yer alan bilgilerden yola çıkılmıştır. Çalışmada belirtilen eşitlik uygulanarak araştırmanın bağımlı değişkeni olan öznel iyi oluş ölçülmüştür.

2. 3. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi SPSS 21.00 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Öğrencilerin öznel iyi oluş düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark olup olmadığına bağımsız örneklem için t testi ile bakılmış; affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme düzeyleri ve cinsiyetleri öznel iyi oluş düzeylerini anlamlı şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek için ise çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerine ilişkin demografik bilgiler, affetme düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki, cinsiyete göre öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki fark ve cinsiyet ile affetme düzeylerinin öznel iyi oluş düzeylerini ne düzeyde yordadığına ilişkin bulgular yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	N	Yüzde(%)
Kız	229	70
Erkek	100	30
Yaş	N	Yüzde(%)
18-20	124	38
21-23	162	49
24-26	24	7
27+	19	6

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ve romantik ilişkisi olan öğrencilerin 229'unun (% 70) kız, 100'ünün (% 30) ise erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 124'ü (% 38) 18-20 yaş grubunda, 162'si (% 49) 21-23 yaş grubunda, 24'ü (% 7) 24-26 yaş grubunda ve 19'u (% 6) 27 ve üstü yaş grubundadır.

Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Affetme Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	Öznel İyi Oluş	p
Kendini Affetme	0.20	.001**
Başkalarını Affetme	0.15	.01*
Durumu Affetme	0.23	.001**

** p< .001   *p<. 01

Tablo 2 incelendiğinde affetme düzeyinin alt boyutlarından kendini affetme ile öznel iyi oluş düzeyi arasında 0.20 (p<0.001) düzeyinde anlamlı ilişki olduğu, başkasını affetme ile 0.15 (p<0.01), durumu affetme ile 0.23 (p<0.001) düzeyinde pozitif yönde ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayılarına baktığımızda aradaki ilişkilerin çok yüksek olmadığı fakat anlamlı olduğu görülmektedir.

Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre öznel iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem için t testi kullanılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Öznel İyi Oluş Düzeylerine İlişkin t testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t
Öznel iyi oluş	Erkek	100	29,63	14,380	-4.541**
	Bayan	229	37,80	15,285	

**p<.001

Tablo 3’de görüldüğü gibi bayanları aritmetik ortalamasının (X= 37.80), erkeklerin aritmetik ortalamasından (X= 29.63) daha yüksek olduğu ve ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. (t= -4.54; p<.001)

Affetmenin ve cinsiyetin öznel iyi oluş düzeyinin yordayıcısı olup olmadığı çoklu regresyon analiziyle test edilmiştir. Regresyon analizinde kategorik değişkenler yapay (dummy) değişkeni olarak tanımlanmış ve analize dahil edilmiştir (George ve Mallery, 2003). Çoklu regresyon analizi, bağımlı değişkenle ilişkili olan iki ya da daha çok bağımsız değişkene (yordayıcı değişkenlere) bağlı olarak, bağımlı değişkenin tahmin edilmesine yönelik olması nedeniyle (Büyüköztürk 2012) çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Affetme Düzeyleri ve Cinsiyetlerinin Öznel İyi Oluş Düzeylerini Yordamasına İlişkin Bulgular

	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili Bağımlı	Kısmi Bağımlı
(Sabit)	-3.914	6.083	-	-.644	.520	-	-
Cinsiyet	7.423	1.760	.221	4.219	.000	.228	.219
Kendini Affetme	.374	.167	.125	2.234	.026	.123	.116
Başkasını Affetme	.222	.153	.080	1.453	.147	.080	.075
Durumu Affetme	.424	.157	.159	2.702		.231	.148

R= 0.357   R²= .128

F_(4, 324) = 11.862   p= .000

Affetme boyutlarından kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme ile öznel iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. ($R = .357$, $R^2 = .128$, $p < .001$). Affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme, durumu affetme ve cinsiyetlerinin öznel iyi oluştaki toplam varyansın yaklaşık % 13'ünü açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin öznel iyi oluştaki düzeylerindeki göreceli önem sırası; kendini affetme, başkasını affetme, cinsiyet ve durumu affetmedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde ise, kendini affetme, durumu affetme ve cinsiyet değişkenlerinin öznel iyi oluş üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Başkalarını affetme değişkeni ise önemli bir etkiye sahip değildir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin affedicilik düzeylerinin ve cinsiyetin öznel iyi oluş düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde öğrencilerin affetmenin alt boyutlarından kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme puanları ile öznel iyi oluş puanları arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara göre öğrencilerin affetme puanları arttıkça öznel iyi oluş puanlarının da arttığı ve böylece affediciliğin yüksek olmasının öznel iyi oluş düzeyini artıran bir faktör olduğu söylenebilir.

Araştırmada romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin affetme düzeyleri ve cinsiyetlerinin öznel iyi oluş düzeylerini yordayıp yordamadığını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinde üniversite öğrencilerinin affetmenin alt boyutları olan kendini affetme, başkalarını affetme ve durumu affetme ve cinsiyetlerinin öznel iyi oluşun % 13'ünü açıkladığı görülmüştür.

Araştırma bulgularından hareketle affediciliğin öznel iyi olmayı artıran önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Nitekim Konstam ve diğerleri affetmenin, öznel iyi oluşun artırılması ve kişiler arası ilişkilerin geliştirilmesi için potansiyel olarak önemli bir yöntem olduğunu belirtmektedirler (Konstam ve arkadaşları, 2002).

Literatürde bireylerin romantik ilişkilerinde affetmenin öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcılığını inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak affetme ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan Chan tarafından gerçekleştirilen ve 143 öğretmenin dahil edildiği çalışmada vefakarlık ve affediciliğin öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcılığı araştırılmıştır. Çalışmada vefakarlık affediciliğin hem birbiri ile hem de öznel iyi oluş ile anlamlı derecede ilişkili olduğu belirlenmiştir (Chan 2013). Yao ve arkadaşları (2016) tarafından gerçekleştirilen başka bir araştırmada kişiler arası affetme ve kendini affetmenin aracı rolüne odaklanarak benlik saygısının öznel iyi oluş üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 475 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda benlik saygısı, başkalarını affetme ve kendini affetmenin öznel iyi oluşla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Hem başkalarını affetme hem de kendini affetme öznel iyi oluşa yönelik benlik saygısına kısmen aracılık etmektedir (Yao ve diğ. 2016). Yalçın ve Malkoç (2015) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ise yaşamın anlamı ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide affedicilik ve umudun aracı rolü araştırılmıştır. Araştırmada umudun ve affediciliğin, yaşamdaki anlam ile öznel iyi olma arasındaki ilişkiye tam olarak aracılık ettiğini gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan biri de romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmasıdır. Literatüre bakıldığında "kadın ya da erkek olmak bireylerin öznel açıdan iyi oluşlarını daha az mı yoksa çok mu etkiler?" sorusu pek çok çalışmada ele alınmıştır. Cinsiyet ve öznel iyi oluş ilişkisini incelemeyi amaçlayan araştırmalarda; öznel iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık meydana getirdiğine ilişkin bir bulguya ulaşılamamıştır (Yavuz, 2006; 16). Ancak, kadınların erkeklere göre daha fazla olumsuz duygu bildirmelerine rağmen, yaşamdan daha fazla haz aldıkları (Yetim 2001) ve erkeklere göre,

daha fazla, daha sık ve daha yoğun olumlu duygular yaşadıkları belirlenmiştir. Wood, Rhodes ve Whelan (1989), iyi oluşla ilgili yapılmış 93 çalışmanın meta analizini yaptıkları çalışmanın sonucunda kadınların erkeklere oranla mutluluk ve yaşam doyumu seviyelerinin daha yüksek olduğunu ancak olumlu duygu durumu açısından bu farklılığın anlamlı olmadığını bulmuşlardır (Akt. İşleroğlu 2012; Yavuz 2006).

Fujita, Diener ve Sandvik (1991), bir çalışmalarında kadınların olumlu ve olumsuz duygularının tümünün erkeklere oranla daha güçlü ve sık olduğunu bulmuş ve kadınların olumsuz duyguları dengelemek için olumlu duyguları daha güçlü yaşama eğiliminde olmalarıyla bu durumu açıklamaya çalışmışlardır. Mevcut araştırmaların çoğunluğu cinsiyetin öznel iyi oluşta anlamlı bir faktör olarak ortaya çıkmadığını ve kadınların ve erkeklerin eşit düzeyde mutlu olduklarını göstermektedir (Diener, Ryan, 2009).

Eryılmaz ve Ercan (2011) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada öznel iyi oluşun, cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi amaçlanmış ve 372 kadın ve 327 erkek araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada 26-45 yaş grubunda yer alan erkek yetişkinlerin öznel iyi oluş düzeylerinin, kadın yetişkinlere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, diğer yaş gruplarında yer alan bireyler için öznel iyi oluş açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır (Eryılmaz ve Ercan, 2011).

Araştırmamızda ulaşılmış olduğumuz bireylerin karşı cinsle yaşadıkları romantik ilişkilerinde affetme becerilerinin öznel iyi oluşlarını kısmen açıkladığı sonucu oldukça önemlidir. Bu sonuç bireylerin romantik ilişkilerini devam ettirebilmelerinde affetme becerilerinin geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Nitekim tanımı üzerinde uzlaşılması güç bir kavram olan affetme, son yıllarda psikolojinin farklı alanlarında araştırılmaya başlanmıştır. Karremans ve Van Lange (2004) affetmenin uzlaşma ile ilişkili olduğunu, affeden kişilerin affetmeyenlerle karşılaştırdıklarında hata yapan kişiye yönelik daha az saldırgan olduklarını ve ilişki yararına fedakarlıkta bulunmaya ve işbirliği yapmaya daha yatkın olduklarını bildirmektedirler (Akt. Çoklar ve Dönmez, 2014). Görüldüğü gibi affetme, fedakarlık, işbirliği gibi ikili ilişkilerde ilişkinin sürdürülebilmesinde önem taşıyan özelliklerin artırılmasında etkili olmaktadır. Diğer yandan Fincham ve Beach (2001) affetmenin ikili ilişkilerde oldukça önemli bir onarım mekanizması olduğunu bildirmektedirler. Ayrıca affetmenin fiziksel ve psikolojik sağlıkla yakından ilişkili olduğu (Toussaint, Williams, Musick ve Everson, 2001; Lawler, Younger, Piferi, Billington, Jobe, Edmondson ve Jones 2003; Witvliet, Phipps, Feldman ve Beckham, 2004; Harris, Luskin, Norman, Standard, Bruning, Evans ve Thoresen, 2006; Friedberg, Suchday ve Shelov, 2007; Martin, Vosvick ve Riggs, 2012); psikolojik iyi oluş (Kreuse ve Ellison, 2003) ve yaşam doyumunu (Ysseldyk, Matheson ve Anisman, 2007) arttırdığı bilinmektedir. Literatürde yer alan araştırmalara ve bu araştırma sonuçlarına dayanarak bireylerin affetme becerilerinin karşı cinsle yaşadıkları romantik ilişkilerinde öznel iyi oluşlarını artırmada önemli rolü olduğu söylenebilir.

4.1. Öneriler

Öncelikle yurtiçi ve yurtdışı literatürde romantik ilişkisi olan bireylerde affetme ve öznel iyi oluşun incelendiği bir araştırmaya ulaşılmamış olması nedeniyle bu araştırma önem taşımaktadır. Bu nedenle affetme ve öznel iyi oluş ilişkisinin gerçekleştirilecek yeni araştırmalarda incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu araştırmalarda özellikle romantik ilişkileri olan ve olmayan örneklem gruplarının ele alınması ve farklı değişkenlerin incelenmesi de önerilebilir.

Ayrıca araştırmada ulaşılan bireylerin affedicilik özelliklerinin öznel iyi oluş düzeylerini kısmen açıkladığı bilgisi doğrultusunda bireylerin affetme davranışlarını artırmayı amaçlayan psiko-eğitim programlarının düzenlenmesinin affetme davranışlarının geliştirilmesinde yararlı olacağı düşünülmektedir. gelecek araştırmalarda ikili ilişkilerde affetme davranışlarının geliştirilmesinde yararlı olacağı düşünülmektedir.

4.2. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Bu çalışma üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle bu çalışmanın bulguları, çalışma grubunda yer alan 18-30 yaş arasındaki öğrencilerle sınırlıdır. Öte yandan bu çalışma Hitit Üniversitesi ile Ondokuz Mayıs Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya dahil olan öğrencilerin eğitim gördükleri bölümler yoğunlukla kız öğrencilerin olduğu bölümlerdir. Gerçekleştirilen çalışmada kız ve erkek öğrenci sayılarının eşit olmaması nedeniyle yeni yapılacak çalışmalarda örneklemin cinsiyet açısından eşitlenmesinin dikkate alınması önerilebilir.

Kaynakça

- Aydoğdu, İ. (2010). *Romantik ilişkilerin kişilik özellikleri açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bono, G., McCullough, M. E. & Root, L. M. (2008). Forgiveness, feeling connected to others, and well-being: Two longitudinal studies. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(2), 182-195. Retrieved October, 23, 2017, from Academic OneFile database.
- Bugay, A. & Demir, A. (2011). Hataya ilişkin özelliklerin başkalarını affetmeyi yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 8-17.
- Chan, D.W. (2013). Subjective well-being of Hong Kong Chinese teachers: the contribution of gratitude, forgiveness, and the orientations to happiness. *Teaching and Teacher Education*, 32, 22-30. Retrieved May, 10, 2017, from ScienceDirect database.
- Çoklar, I. & Dönmez, A. (2014). Kişiler arası ilişkilerde bağışlama üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Dergisi* 2 (4), 33-54.
- Datu, J. A. (2014). Forgiveness, Gratitude and Subjective Well-Being Among Filipino Adolescents. *Int J Adv Counselling* (2014) 36:262–273. Retrieved October, 23, 2017, from Scopus database.
- Diener, E. & Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological Science*, 7(3), 181-185. Retrieved May, 31, 2014, from JSTOR Journals database.
- Diener, E. Oishi, S. & Lucas, R.E. (2003). Personality, culture and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annu. Rev. Psychol.*, 54, 403-425. Retrieved May, 31, 2014, from Academic OneFile database.
- Diener, E. & Ryan, K. (2009). Subjective well being: a general overview. *South African Journal of Psychology*, 39 (4), 391-406. Retrieved May, 30, 2014, from Academic Search Complete database.
- Dilmaç, B., Ekşi, F. & Şimşir Z. (2016). Psikolojik danışma deneyimi yaşayanların dini başa çıkma, psikolojik iyi olma ve affetme düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler: Bir model önerisi. I. Uluslararası Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi.
- Fincham, F.D. (2000). The kiss of the porcupines: from attributing responsibility to forgiving. *Personal Relationships*, 7, 1-23. Retrieved June, 18, 2014, from Wiley Online Library database.
- Fincham, F.D. & Beach, S.R.H. (2001). *Forgiving in close relationships*. Retrieved November, 3, 2012, from http://www.academia.edu/download/30807970/Chapter_9-columbus.pdf
- Enright, R. D. (1996). Counseling within the forgiveness triad: on forgiving, receiving forgiveness, and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40: 107-126. Retrieved July, 13, 2014, from Education Source database.
- Eryılmaz, A. (2011). Yetişkin öznel iyi oluşu ile pozitif psikoterapi bağlamında birincil ve ikincil yetenekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 17-28.
- Eryılmaz, A. & Ercan, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 139-15.
- Friedberg, J. P. Suchday, S. & Shelov, D.V. (2007). The impact of forgiveness on cardiovascular reactivity and recovery. *International Journal of Psychophysiology*. 65, 87-94. Retrieved November, 01, 2017, from ScienceDirect database.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu durum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (46), 19-28.
- George, d. & Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step. A Sample Guide and Reference 11.0 apdate (4th ed.). Boston: Ally & Bacon.

- Harris, A.H.S. Luskin, F. Norman, S.B. Bruning, J. Evans, S. ve Thoresen, C.E. (2006). Effects of a group forgiveness intervention on forgiveness, perceived stress, and trait-anger. *Journal of Clinical Psychology*. 62 (6), 715-733. . Retrieved November, 01, 2017, from Academic Search Complete database.
- İşleroglu S. (2012). *Lise öğrencilerinde öznel iyi oluşun benlik saygısı, sosyal yetkinlik beklentisi ve duyguları ifade etme eğilimine göre yordanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya F. & Peker, A . (2016). The relationship between perfectionism and forgiveness of university students: the mediator role of emotional intelligence. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15 (4), 1086-1094.
- Konstam, V. Marx, F. Schurer, J. Emerson Lambardo, N.B. & Harrington, A. K. (2002). Forgiveness in practice: what mental health counselors are telling us. S. Lamb, J.G. Murphy (Eds.), *Before forgiving cautionary views of forgiveness in psychotherapy*. (pp.54-71). New York: Oxford University Press.
- Krause, N. & Ellison, C. G. (2003). Forgiveness by God, forgiveness of others, and psychological well-being in late life. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 42(1), 77-93. . Retrieved October, 23, 2017, from JSTOR Journals database.
- Lawler, K.A. Younger, J.W., Piferi, R.L. Billington, E. Jobe, R. Edmondson, K. & Jones, W.H. (2003). A change of heart: cardiovascular correlates of forgiveness in response to interpersonal conflict. *Journal of Behavioral Medicine*, 26 (5), 373-393. Retrieved November, 01, 2017, from Academic Search Complete.
- Martin, L.A. Vosvick, M. & Riggs, S.A. (2012). Attachment, forgiveness, and physical health quality of life in HIV + adults. *AIDS Care*. 24 (11), 1333-1340. doi: 10.1080/09540121.2011.648598 Retrieved November, 01, 2017, from CAB Abstracts.
- Mccullough, M.E. Rachal, K.C. Sandage, S.C. Worthington, E.L. Brown, S.W. & Hight, T.L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: u. theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, (6), 1586-1603. Retrieved May, 6, 2017, from Scopus darabase.
- Park, N. (2004). The Role of Subjective Well-Being in Positive Youth Development. *The Annals Of American Academy*. V. 591 (1) 25-39. Retrieved October, 23, 2017, from JSTOR Journals database.
- Rotter, S.C. (2001). Letting go: forgiveness in counseling. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 9 (2), 174-177. Retrieved January, 18, 2013, from Education Source database.
- Wade N. G. & Worthington, E. L. (2003). Overcoming interpersonal offenses: Is forgiveness the only way to deal with unforgiveness? *Journal of Counseling and Development*, 81, 343-353. Retrieved May, 6, 2017 from Business Search Complete database.
- Seligman, M. E. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. (C.R. Snyder, S. J. Lopez) (Eds.), *Handbook of positive psychology*. (pp. 3-9). New York: Oxford University Press.
- Sheldon, K.M. & Bettencourt, B.A. (2002) Psychological need-satisfaction and subjective well-being within social groups. *Br J Soc Psychol*, 41, 25-38. Retrieved May, 11, 2017, from MEDLINE Complete database.
- Suldo, S. M. & Huebner, E.S. (2004). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence? *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93-105. Retrieved May 31, 2017, from ERIC database.
- Şamatacı, G. (2013). *Romantik ilişkilerde affetme: transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir inceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Toussaint, L. Williams, D.R. Musick, M.A. & Everson, S.A. (2001). Forgiveness and health: age differences in a U.S. probability sample. *Journal of Adult Development*. 8 (4), 249-256. Retrieved November, 01, 2017, from Academic Search Complete.
- Toussaint, L. & Friedman, P. (2008). Forgiveness, gratitude, and well-being: the mediating role of affect and beliefs. *J Happiness Stud*. 10: 635–654. Retrieved October, 23, 2017, from Academic Search Complete database.
- Turner, P.C. (2008). *Impact of PATTIS group intervention in forgiveness in children*. Yayımlanmamış doktora tezi, Regent University, London.
- Witvliet, C. V. O. Phipps, K. A. Feldman, M. E. & Beckham, J.C. (2004). Posttraumatic mental and physical health correlates of forgiveness and religious coping in military veterans. *Journal of Traumatic Stress*. 17(3), 269-273. doi: 10.1016/j.jippsycho.2007.03.006 Retrieved November, 01, 2017, from ScienceDirect database.

- Yalçın, İ. & Malkoç, A. (2015). The relationship between meaning in life and subjective well-being: forgiveness and hope as mediators. *J Happiness Stud* 16, 915–929. Retrieved May, 10, 2017, from Academic Search Complete database.
- Yao, S. ChenN, j., Xiaobo & Y. Sang, J. (2016). Mediator roles of interpersonal forgiveness and self-forgiveness between self-esteem and subjective well-being. *Current Psychol*, 1-8. Retrieved May, 10, 2017, from Scopus database.
- Yavuz, Ç. (2006). *Rebberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: karşılaştırmalı bir çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yetim, Ü. (1993). Life Satisfaction: A Study based on the organization of personal projects. *Social Indicator Research*, 29, 277-289. Retrieved May, 7, 2017, JStor Journals database.
- Ysseldyk, R. Matheson, K. & Anisman, H. (2007). Rumination: bridging a gap between forgivingness vengefulness, and psychological health. *Personality and Individual Differences*. 42, 1573-1584. doi:10.1016/j.paid.2006.10.032. Retrieved November, 01, 2017, from Academic OneFile database.

Extended English Abstract

Introduction

In the field of positive psychology, efforts to improve the strengths of the individual are more important than avoiding the weaknesses or weaknesses of the individual, and this tendency is emphasized to be more effective in preventing psychopathology. The concept of "subjective well-being" is often used as a term for happiness in positive psychology. The subjective well-being called "happiness" among the people is the emotional and cognitive evaluation of the life. Being in a romantic relationship is one of the factors that increase the subjective well-being of the individual. Being in a romantic relationship can provide satisfaction and happiness to the individual, as well as causing events that would lead to get hurt from time to time. Here, the individual displays behaviours such as avoidance or revenge or prefers forgiving as a result of negative emotions caused by getting hurt. Forgiveness can be described as "a person's intentionally leaving the feelings like anger, negative judgment and unconcerned behaviour by encouraging unfair feelings such as love, generosity and compassion towards another who hurt this person unfairly." At this point, it is observed that being in a romantic relationship is a factor increasing the subjective well-being of the individuals and also individuals' forgiving characteristics are of vital importance in maintaining the romantic relationships.

Forgiveness plays a crucial role for eliminating the harmful situations that occur in people's relationships and bringing the relationship into a sustainable state. Since, forgiveness is seen as effective characteristics in making the relationships that couples, friends or societies build up more sustainable. The fact that the individual displays forgiveness behaviour significantly facilitates inter-personal relationships, relationships he has established with himself and the nature as well. At this point, it is observed that being in a romantic relationship is a factor increasing the subjective well-being of the individuals and also individuals' forgiving characteristics are of vital importance in maintaining the romantic relationships.

Method

For this reason, our study is aimed at examining whether the forgiveness levels of university students who have romantic relationship predict subjective well-being or not. The study is performed on a total of 329 students including 229 females (70%) and 100 males (30%) who are studying at Hitit University and On Dokuz Mayıs University in 2016-2017 academic year and who have romantic relationships. In the study, 124 of the students are in 18-20 age group (38%); 162 students are in 21-23 age group (49%); 24 students are in 27 and over (7%) and 19 students are in (6%) age group. The mean age and standard deviation of university students is $X = 18.11$, $SS = 8.04$.

In the study, "Heartland Forgiveness Scale", "Positive Negative Feelings Scale" and "Life Satisfaction Scale" and "Personal Information Form" prepared by the researchers are applied to the students wishing to participate in the study as data collection tools. As a result of the research, it is examined whether the forgiveness levels of university students with romantic relationships and the gender predict the subjective well-being or not.

Findings (Results)

Examining the findings of the study, it is found that there was a significant positive relationship between the scores of self-forgiveness, forgiving others and forgiving the situation which are the sub-dimensions of forgiveness and students' subjective well-being scores. According to these findings, it can be stated that as the forgiveness scores of the students increase, the subjective well-being scores also increase and thus higher forgiveness is a factor that increases the subjective well-being level. When another finding of the study is considered, the predictor effect of forgiveness levels on subjective well-being is examined and self-forgiveness, forgiving others and forgiving the situation which are the sub-dimensions of forgiveness explain 13% of the subjective well-being. Another finding in the study is that there is a significant relationship between gender and subjective well-being of university students with a romantic relationship.

Conclusion and Discussion

With reference to research findings, it can be stated that forgiveness is an important factor that increases subjective well being. First of all, this study is important because there are no studies on forgiveness and subjective well-being in romantic relations in domestic and foreign literature. Based on this result, the following suggestions can be made. Despite the fact that there are studies examining the relationship between forgiveness and subjective well-being in various sample groups in the foreign literature, there has been no study examining the relationship between forgiveness and subjective well-being in the domestic literature. For this reason it is believed that examining the relationship between forgiveness and subjective well-being in new studies to be carried out would be beneficial. In these studies, it may be suggested to consider the groups with and without romantic relationships and examine the different variables as well. It is also believed that the arrangement of psycho-educational programs aimed at increasing individuals' forgiveness behaviours in the direction information which is obtained as a result of the study and states that forgiveness characteristics of individuals partially explains their subjective well-beings would be useful in developing forgiveness behaviours.